

The Lamp for the Path to Enlightenment

བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་སྒྲོན་མ།

by Atisha Dipamkarashrijnana

FPMT Education Services

FPMT Inc.
1632 SE 11th Avenue
Portland, OR 97214 USA
www.fpmt.org

Atisha's Lamp for the Path to Enlightenment: an oral teaching by Geshe Sonam Rinchen, translated and edited by Ruth Sonam (Ithaca, NY: Snow Lion Publications, 1997). Reprinted with permission.

The Tibetan text was copied from a critical edition by Losang Norbu Shastri and published by the Central Institute of Higher Tibetan Studies, Sarnath, Varanasi, 1994. Corrections to the Tibetan text suggested by Geshe Gelek Chodha and input by Venerable Gyaltzen Mindrol, FPMT Education Services, August 2010. All mistakes are the fault of the editor.

No part of this book may be reproduced in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system or technologies now known or developed, without permission in writing from the publisher.

Set in Calibri 12.5./15, Century Gothic, Lydian BT, and Tibetan Machine Unicode.

Education Services at FPMT International Office offers a vast range of Buddhist study programs, prayer books, and practice materials from the Gelugpa lineage. Our study programs meet the needs of beginners through to the most advanced students, from courses introducing Buddhism to the study of Tibetan and the highest philosophical texts.

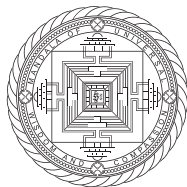
As the Dharma takes root in the West, we make clear translations of Buddhist texts, prayers, and teachings available through our study programs and publications. We work with translators around the world to provide texts in English, Spanish, Chinese, French, German, and many others.

Working in collaboration with the Lama Yeshe Wisdom Archive, we publish Buddhist prayer books, sadhanas, retreat materials, and practice texts, many with commentary by Lama Thubten Yeshe and Lama Zopa Rinpoche. We also offer DVDs and CDs of prayers and teachings that inspire and inform. Whatever your interest, FPMT Education Services provides the materials you need to actualize the Buddhist path.

Education Services
FPMT International Office
1632 SE 11th Avenue
Portland OR 97214
(503) 808-1588
education@fpmt.org

www.fpmt.org

Foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition

The Foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition (FPMT) is a dynamic worldwide organization devoted to education and public service. Established by Lama Thubten Yeshe and Lama Zopa Rinpoche, FPMT touches the lives of beings all over the world. In the early 1970s, young Westerners inspired by the intelligence and practicality of the Buddhist approach made contact with these lamas in Nepal and the organization was born. Now encompassing over 150 Dharma centers, projects, social services and publishing houses in thirty-three countries, we continue to bring the enlightened message of compassion, wisdom, and peace to the world.

We invite you to join us in our work to develop compassion around the world! Visit our web site at www.fpmt.org to find a center near you, a study program suited to your needs, practice materials, meditation supplies, sacred art, and online teachings. We offer a membership program with benefits such as Mandala magazine and discounts at the online Foundation Store. And check out some of the vast projects Lama Zopa Rinpoche has developed to preserve the Mahayana tradition and help end suffering in the world today. Lastly, never hesitate to contact us if we can be of service to you.

Foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition
1632 SE 11th Avenue
Portland, OR 97214 USA
(503) 808-1588

www.fpmt.org

The Lamp for the Path to Enlightenment

བྱུང་རྒྱུ་ལ་མ་གྱི་སྒྲོན་མ།

༡། །བྱུང་རྒྱུ་སེམས་དཔའ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ལྷུང་གྱུར་པ་ལ་
ཕུག་འཚལ་ལོ།།

Homage to the Bodhisattva, the youthful Manjushri.

དུས་གསུམ་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་དག་དང་དེའི་ཚོས་དང་།
དགོ་འདུན་རྣམས་ལ་གྱུས་པ་ཆེན་པོས་ཕུག་གུས་ཏེ།
སྒོ་བ་མ་བཟང་པོ་བྱུང་རྒྱུ་འོད་གྱིས་བསྐྱེད་གྱུར་པས།
བྱུང་རྒྱུ་ལ་མ་གྱི་སྒྲོན་མ་རབ་ཏུ་གསལ་བར་བྱ། ༡ །

- 1 I pay homage with great respect
To all the Victorious Ones of the three times,
To their teaching and to those who aspire to virtue.
Urged by the good disciple Jangchup Wö
I shall illuminate the lamp for the path to enlightenment.

རྒྱུ་རྩུ་འབྲིང་དང་མཚོག་གྱུར་པས།
 རླུམ་བུ་གསུམ་རྩུ་ཤེས་པར་བྱ།
 དེ་དག་མཚན་ཉིད་རབ་གསལ་བའི།
 སོ་སོའི་དབྱེ་བས་བྲི་བར་བྱ། ༢ །

2 Understand there are three kinds of persons
 Because of their small, middling and supreme capacities.
 I shall write clearly distinguishing
 Their individual characteristics.

བཀའ་ཞིག་ཐབས་ནི་བཀའ་དག་གིས།
 འཁོར་བའི་བདེ་བ་ཙམ་དག་ལ།
 རང་ཉིད་དོན་རྩུ་གཉེར་བྱེད་པ།
 རླུམ་བུ་དེ་ནི་ཐ་མར་ཤེས། ༣ །

3 Know that those who by whatever means
 Seek for themselves no more
 Than the pleasures of cyclic existence
 Are persons of the least capacity.

བཀས་བརྟན་མར་མི་མཛད་དཔལ་གྱིས།
 མདོ་སོགས་ཚོས་ལས་བཤད་མཐོང་བ།
 བྱང་རྒྱལ་འོད་གྱིས་གསོལ་བཏབ་ནས།
 བྱང་རྒྱལ་ལམ་བཤད་མདོར་བསྟུས་བྱས། ༦༤ །

68 I, the Elder Dipamkarashri, having seen it
 Explained in sutra and in other teachings,
 Have made this concise explanation
 At the request of Jangchup Wö.

བྱང་རྒྱལ་ལམ་གྱི་སྟོན་མ་སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཔལ་མར་མི་མཛད་ཡེ་ཤེས་གྱིས་
 མཛད་པ་ཚོགས་སོ། །སྐུ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་དང་། ལྷ་ཆེན་གྱི་
 ལོ་རྒྱུ་བ་དགོ་སྟོང་དགོ་བའི་སློ་གྲོས་གྱིས་བསྟུར་ཅིང་ལྷུས་ཏེ་བཀའ་ལ་པབ་པའོ།
 །ཚོས་འདི་ཞང་ལྷུང་ཐོ་ཡིང་གཙུག་ལག་གང་རྩུ་མཛད་པའོ། ། ། ལྷུང་ །

This concludes the Lamp for the Path to Enlightenment by the great master Dipamkarashrijnana. It was translated, revised and finalized by the eminent Indian abbot himself and by the great reviser, translator and fully ordained monk Geway Lodrö. This teaching was written in the Temple of Tholing in Zhang Zhung.

བརྟུལ་ལྷགས་ཅན་དེ་པམ་པ་ཡི།
 ལྷུང་བ་དག་ནི་འགྲུང་འགྲུར་ཞིང་།
 དེ་ནི་ངན་སོང་ངེས་ལྷུང་བས།
 གྲུབ་པ་ནས་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། ༤༦ །

66 This creates transgressions which are a defeat
 For those observing discipline.
 Since they are certain to fall to a bad rebirth,
 They will never gain accomplishments.

རྒྱུད་ཀྱི་ཉན་དང་འཆད་པ་དང་།
 ལྷོན་སྲིག་མཚོད་ལྷོན་སོགས་བྱེད་པ།
 ལྷོ་བ་དཔོན་དབང་བསྐྱར་རྟེན་འགྲུར་ཞིང་།
 དེ་ཉིད་རིག་ལ་ཉེས་པ་མེད། ༤༧ །

67 There is no fault if one who has received
 The preceptor initiation and has knowledge
 Of suchness listens to or explains the tantras
 And performs burnt offering rituals,
 Or makes offering of gifts and so forth.

སྤྱིད་པའི་བདེ་ལ་རྒྱབ་སྤོགས་ཤིང་།
 སྤྱིག་པའི་ལས་ལས་སྤོག་བདག་ཉིད།
 བང་ཞིག་རང་ཞི་ཙམ་དོན་གཉེར།
 རྒྱུས་བྱ་དེ་ནི་འབྲིང་ཞེས་བྱ། ༤༨ །

4 Those who seek peace for themselves alone,
 Turning away from worldly pleasures
 And avoiding destructive actions
 Are said to be of middling capacity.

རང་རྒྱུད་གཏོགས་པའི་སྤྱིག་བསྐྱེད་གྱིས།
 བང་ཞིག་གཞན་གྱི་སྤྱིག་བསྐྱེད་ཀྱིས།
 ཡང་དག་ཟད་པར་ཀྱིན་ནས་འདོད།
 རྒྱུས་བྱ་དེ་ནི་མཚོག་ཡིན་ནོ། ༤༩ །

5 Those who, through their personal suffering,
 Truly want to end completely
 All the suffering of others
 Are persons of supreme capacity.

སེམས་ཅན་དམ་པ་བྱང་རྒྱུ་མཚོག
 འདོད་པར་གྱུར་པ་དེ་དག་ལ།
 ལྷ་མ་རྣམས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ཡི།
 ཡང་དག་ཐབས་ནི་བཤད་པར་བྱ། ༄ །

6 For those excellent living beings,
 Who desire supreme enlightenment,
 I shall explain the perfect methods
 Taught by the spiritual teachers.

ཇོགས་སངས་བྱིས་སྐྱེ་ལ་སོགས་དང་།
 མཚོད་ཉེན་དམ་པ་མངོན་སྲོགས་ནས།
 མི་ཉོག་བདུག་སྒྲོམ་དངོས་པོ་དག
 ཅི་འགྲུང་བ་ཡིས་མཚོད་པར་བྱ། ། །

7 Facing paintings, statues and so forth
 Of the completely enlightened one,
 Reliquaries and the excellent teaching,
 Offer flowers, incense—whatever you have.

དང་པོའི་སངས་རྒྱུས་རྒྱུད་ཆེན་ལས།
 རབ་ཏུ་འབད་པས་བཀག་པའི་སྲིད།
 གསང་བ་ཤེས་རབ་དབང་བསྐྱར་ནི།
 ཚངས་པར་སྲོད་པས་བྲངས་མི་བྱ། ༄། །

64 Because the *Great Tantra of the Primordial Buddha*
 Forbids it emphatically,
 Those observing pure conduct should not
 Take the secret and wisdom initiations.

གལ་ཏེ་དབང་བསྐྱར་དེ་འཇིན་ན།
 ཚངས་སྲོད་དཀའ་ཐུབ་ལ་གནས་པས།
 བཀག་པ་སྐྱུད་པར་འགྱུར་བའི་སྲིད།
 དཀའ་ཐུབ་སྲོམ་པ་དེ་ཉམས་ཏེ། ༄། །

65 If those observing the austere practice of pure conduct
 Were to hold these initiations,
 Their vow of austerity would be impaired
 Through doing that which is proscribed.

དེ་ཚེ་སློབ་དཔོན་དབང་བསྐྱར་ཕྱིར།
 བསྐྱེན་བཀའ་རིན་ཚེན་སོགས་སྦྱིན་དང་།
 བཀའ་སྐྱབ་ལ་སོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས།
 ལྷ་མ་དམ་པ་མཉེས་པར་བྱ། ། ༦༢ །

62 Then, to receive the preceptor initiation,
 You must please an excellent spiritual teacher
 Through service, valuable gifts and the like
 As well as through obedience.

ལྷ་མ་མཉེས་པར་བྱུང་པ་ཡིས།
 ཡོངས་རྫོགས་སློབ་དཔོན་དབང་བསྐྱར་བས།
 སྤྱིག་ཀུན་རྣམ་དག་བདག་ཉིད་ནི།
 དངོས་གྲུབ་སྐྱབ་པའི་སྐལ་ལྷན་འགྱུར། ། ༦༣ །

63 Through the full bestowing of the preceptor initiation,
 By a spiritual teacher who is pleased,
 You are purified of all wrong-doing
 And become fit to gain powerful attainments.

ཀུན་བཟང་སློབ་ལས་གསུངས་པ་ཡི།
 མཚོན་པ་རྣམ་པ་བདུན་དག་ཀྱང་།
 བྱང་རྩལ་སྦྱིང་པའི་མཐར་ཐུག་པར།
 མི་ལྡོག་པ་ཡི་སེམས་དག་གིས། ། ༦༤ །

8 With the seven-part offering
 From the [Prayer of] Noble Conduct,
 With the thought never to turn back
 Till you gain ultimate enlightenment,

དགོན་མཚོག་གསུམ་ལ་རབ་དད་ཅིང་།
 དུས་པོའི་ལྷ་ང་སར་བཙུགས་ནས།
 ཐལ་མོ་སྐྱར་བར་བྱས་ནས་ནི།
 དང་པོར་སྐྱབས་འགོ་ལན་གསུམ་བྱ། ། ༦༥ །

9 And with strong faith in the Three Jewels,
 Kneeling with one knee on the ground
 And your hands pressed together,
 First of all take refuge three times.

དེ་ནས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ།
 བྱམས་པའི་སེམས་ནི་སྡོན་འགྲོ་བས།
 ངན་སོང་གསུམ་དུ་སྐྱེ་སོགས་དང་།
 འཆི་འཕོ་སོགས་ཀྱིས་སྤྲུག་བསྐྱེད་པའི། ༡༠ །

10 Next, beginning with an attitude of love for all
 living creatures,
 Consider beings, excluding none,
 Suffering in the three bad rebirths,
 Suffering birth, death and so forth.

འགྲོ་བ་མ་ལུས་ལ་བལྟས་ཏེ།
 སྤྲུག་བསྐྱེད་ཀྱིས་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་བ།
 སྤྲུག་བསྐྱེད་སྤྲུག་བསྐྱེད་རྒྱ་མཚན་ལས།
 འགྲོ་བ་ཐར་བར་འདོད་པ་ཡིས།
 ལྷོག་པ་མེད་པར་དམ་བཅའ་བའི།
 བྱང་རྒྱུ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པར་བྱ། ༡༡ །

11 Then, since you want to free these beings
 From the suffering of pain,
 From suffering and the causes of suffering,
 Arouse immutably the resolve to attain enlightenment.

སྤྲུགས་མཐུ་ཉིད་ལས་བྱུང་པ་ཡི།
 ཞི་དང་རྒྱས་སོགས་ལས་རྣམས་ཀྱིས།
 བུམ་པ་བཟང་བྱུང་ལ་སོགས་པ།
 བྱུང་ཆེན་བརྒྱད་སོགས་སྟོབས་ཀྱིས་ཀྱང་། ༢༠ །

60 If you wish to create with ease
 The collections for enlightenment
 Through activities of pacification,
 Increase and so forth, gained by the power of mantra,

བདེ་བ་ཡིས་ནི་བྱང་རྒྱུ་ཚོགས།
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འདོད་པ་དང་།
 བྱ་བ་སྟོད་སོགས་རྒྱད་གསུངས་པའི།
 གལ་ཏེ་གསང་སྤྲུགས་སྟོད་འདོད་ན། ༢༡ །

61 And also through the force of the eight
 And other great attainments like the “good pot”—
 If you want to practice secret mantra,
 As explained in the action and performance tantras,

ལུང་དང་རིགས་པ་དག་གིས་ནི།
 ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མེད་པའི།
 རང་བཞིན་མེད་པ་ངེས་བྱས་ནས།
 རྣམ་པར་རྟོག་མེད་བསྐྱོམ་པར་བྱ། ༥༤ །

58 Having ascertained through scripture
 And through reasoning that phenomena
 Are not produced nor inherently existent,
 Meditate without conceptuality.

དེ་ལྟར་དེ་ཉིད་བསྐྱོམ་བྱས་ན།
 རིམ་གྱིས་ངོད་སོགས་ཐོབ་བྱས་ནས།
 རབ་དགའ་ལ་སོགས་ཐོབ་འགྱུར་ཏེ།
 སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་ཡུན་མི་རིང་། ༥༥ །

59 Having thus meditated on suchness,
 Eventually, after reaching “heat” and so forth,
 The “very joyful” and the others are attained
 And, before long, the enlightened state of Buddhahood.

དེ་ལྟར་སྐྱོན་པའི་སེམས་དག་ནི།
 བསྐྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་གང་ཡིན་པ།
 དེ་ནི་སྐྱོང་པོ་བཞོད་པ་ཡི།
 མདོ་ལས་བྱམས་པས་རབ་ཏུ་བཤད། ༡༢ །

12 The qualities of developing
 Such an aspiration are
 Fully explained by
 Maitreya In the *Array of Trunks Sutra*.

དེ་ཡི་མདོ་གྲོག་པའམ་སྐྱ་མ་ལས་མཉན་ཏེ།
 རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐའ་མེད་པ།
 རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱས་ལ་དེ་ནས་རྒྱ་མཚན་དུ།
 དེ་ལྟར་ཡང་དང་ཡང་དུ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་པར་བྱ། ༡༣ །

13 Having learned about the infinite benefits
 Of the intention to gain full enlightenment
 By reading this sutra or listening to a teacher,
 Arouse it repeatedly to make it steadfast.

དཔའ་སྦྱིན་གྱིས་ལྷུས་མདོ་དག་ལས།
 འདི་ཡི་བསོད་ནམས་རབ་བསྐྱེད་པ།
 གང་དེ་ཚོགས་བཅད་གསུམ་ཙམ་དུ།
 མདོར་བསྟུས་འདིར་ནི་བྲི་བར་བྱ། ༡༦ །

14 *The Sutra Requested by Viradatta*
 Fully explains the merit therein.
 At this point, in summary,
 I will cite just three verses.

བྱང་རྒྱུ་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་།
 དེ་ལ་གལ་ཏེ་གཟུགས་མཚིས་ན།
 རྣམ་མཁའི་ཁམས་ནི་ཀུན་བཀང་སྟེ།
 དེ་ནི་དེ་བས་ལྷག་པར་འགྱུར། ༡༧ །

15 If it possessed physical form,
 The merit of the altruistic intention
 Would completely fill the whole of space
 And exceed even that.

དེ་ལྟར་ཡང་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་གྱིས།
 རྣམ་རྟོག་མ་རིག་ཆེན་པོ་སྟེ།
 འཁོར་བའི་རྒྱ་མཚོར་སྦྱང་བར་བྱེད།
 རྟོག་མེད་ཏིང་འཛིན་ལ་གནས་པ།
 རྣམ་མཁའ་བཞིན་དུ་རྟོག་མེད་གསལ། ༡༨ །
 ཞེས་གསུངས་སོ།

56 The great ignorance of conceptuality
 Makes us fall into the ocean of cyclic existence.
 Resting in non-conceptual stabilization,
 Space-like non-conceptuality manifests clearly.

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ལ་འཇུག་པའི་གཟུངས་ལས་ཀྱང་།
 དམ་ཚེས་འདི་ལ་རྒྱལ་བའི་སྒྲིལ།
 རྣམ་པར་མི་རྟོག་བསམས་གྱུར་ན།
 རྣམ་རྟོག་བསྟོད་དཀའ་རྣམས་འདས་ཏེ།
 རིམ་གྱིས་མི་རྟོག་ཐོབ་པར་འགྱུར། ༡༩ །
 ཞེས་གསུངས་སོ།

57 When Bodhisattvas non-conceptually contemplate
 This excellent teaching, they will transcend
 Conceptuality, so hard to overcome,
 And eventually reach the non-conceptual state.

ཤེས་རབ་གྲིས་ནི་ཚོས་རྣམས་ཀུན།
 གང་གི་རང་བཞིན་མ་མཐོང་ཞིང་།
 ཤེས་རབ་དེ་ཉིད་རིགས་བཟུང་པས།
 རྣམ་ཏོག་མེད་པར་དེ་བསྐྱོམ་བུ། ༥༤ །

54 Just as wisdom does not see
 An inherent nature in phenomena,
 Having analyzed wisdom itself by reasoning,
 Non-conceptually meditate on that.

རྣམ་ཏོག་ལས་བྱུང་སྲིད་པ་འདི།
 རྣམ་པར་ཏོག་པའི་བདག་ཉིད་དེ།
 དེ་སྦྱིར་མ་ལུས་ཏོག་སྤངས་པ།
 ལྷུང་ན་འདས་པ་མཚོག་ཡིན་ནོ། ༥༥ །

55 The nature of this worldly existence,
 Which has come from conceptualization,
 Is conceptuality. Thus the elimination of
 Conceptuality is the highest state of nirvana.

གསུམ་གྱི་མའི་གངས་སྟེང་གྱི།
 སངས་རྒྱས་ཞིང་རྣམས་མི་གང་གིས།
 རིན་ཚེན་དག་གིས་ཀུན་བཀང་སྟེ།
 འཇིག་རྟེན་མགོན་ལ་ཕུལ་བ་བས། ༡༦ །

16 If someone were to fill with jewels
 As many Buddhafields as there are grains
 Of sand in the Ganges
 To offer to the Protector of the World,

གང་གིས་ཐལ་མོ་སྦྱར་བཞིས་ཏེ།
 བྱང་རྒྱུ་ཏུ་ནི་སེམས་བཏུད་ན།
 མཚོད་པ་འདི་ནི་བྱུང་པར་འཕགས།
 དེ་ལ་མཐའ་ནི་མ་མཚིས་སོ། ༡༧ །

17 This would be surpassed by
 The gift of folding one's hands
 And inclining one's mind to enlightenment,
 For such is limitless.

བྱང་ཆུབ་སྣོན་པའི་སེམས་དག་བསྐྱེད་ནས་ནི།
 འབད་པ་མང་པོས་ཀུན་དུ་སྐྱེལ་བྱ་ཞིང་།
 འདི་ནི་སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་འང་བྲན་དོན་དུ།
 རི་སྐྱད་བཤད་པའི་བསྐྱབ་པའང་ཡོངས་སུ་བསྟུང་། ༡༥ །

18 Having developed the aspiration for enlightenment,
 Constantly enhance it through concerted effort.
 To remember it in this and also in other lives,
 Keep the precepts properly as explained.

འཇུག་སེམས་བདག་ཉིད་སྣོན་པ་མ་གཏོགས་པར།
 ཡང་དག་སྣོན་པ་འཕེལ་བར་འགྱུར་མ་ཡིན།
 རྗོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སྣོན་པ་འཕེལ་འདོད་པས།
 དེ་ཉིད་འབད་པས་འདི་ནི་ངེས་པར་བྱང་། ༡༧ །

19 Without the vow of the engaged intention,
 Perfect aspiration will not grow.
 Make effort definitely to take it,
 Since you want the wish for enlightenment to grow.

གང་ཕྱིར་གཞུང་ནི་མང་གྱུར་བས།
 དེ་ཕྱིར་འདིར་ནི་མ་སྟོས་ལ།
 གྲུབ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཙམ་ཞིག་ཏུ།
 བསྟོམ་པའི་ཕྱིར་ནི་རབ་དུ་བཤད། ༡༨ །

52 Since there are a great many passages,
 I have not cited them here,
 But have explained just their conclusions
 For the purpose of meditation.

དེ་བས་ཚོས་རྣམས་མ་ལུས་པའི།
 རང་བཞིན་དག་ནི་མི་དམིགས་པས།
 བདག་མེད་པར་ནི་སྟོམ་གང་ཡིན།
 དེ་ཉིད་ཤེས་རབ་སྟོམ་པ་ཡིན། ༡༩ །

53 Thus, whatever is meditation
 On selflessness, in that it does not observe
 An inherent nature in phenomena,
 Is the cultivation of wisdom.

ཡང་ན་ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དག
 གཅིག་དང་དུ་མས་རྣམ་དཔུང་ན།
 ངོ་བོ་ཉིད་ནི་མི་དམིགས་པས།
 རང་བཞིན་མེད་པ་ཉིད་དུ་ངེས། ༥༠ །

50 Moreover, when all phenomena are examined
 As to whether they are one or many,
 They are not seen to exist by way of their own entity,
 And thus are ascertained as not inherently existent.

ལྟོང་ཉིད་བདུན་ཅུའི་རིགས་པ་དང་།
 དབུ་མ་ཅུ་བ་སོགས་ལས་ཀྱང་།
 དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི།
 ལྟོང་པ་ཉིད་ནི་གྲུབ་བཤད་པ། ༥༡ །

51 The reasoning of the *Seventy Stanzas on Emptiness*,
The Treatise on the Middle Way and so forth
 Explain that the nature of all things
 Is established as emptiness.

སོ་སོར་ཐར་པ་རིགས་བདུན་གྱི།
 ཉག་ཏུ་སྡོམ་གཞན་ལྡན་པ་ལ།
 བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྡོམ་པ་ཡི།
 སྐལ་བ་ཡོད་ཀྱི་གཞན་དུ་མིན། ༢༠ །

20 Those who maintain any of the seven kinds
 Of individual liberation vow
 Have the ideal [prerequisite] for
 The Bodhisattva vow, not others.

སོ་སོར་ཐར་པ་རིགས་བདུན་དུ།
 དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་བཤད་པ་ལ།
 ཚངས་སྡོད་དཔལ་ནི་མཚོག་ཡིན་ཏེ།
 དགོ་སྡོང་སྡོམ་པ་དག་ཏུ་བཞིན། ༢༡ །

21 The Tathagata spoke of seven kinds
 Of individual liberation vow.
 The best of these is glorious pure conduct,
 Said to be the vow of a fully ordained person.

བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་ས་དག་གི
 ཚུལ་བྲིམས་ལེན་གསུངས་ཚོ་ག་ཡིས།
 ཡང་དག་མཚན་ཉིད་ལྡན་པ་ཡི།
 ལྷ་མ་བཟང་ལས་སྡོམ་པ་སྤངས། 22 །

22 According to the ritual described in
 The chapter on discipline in the *Bodhisattva Stages*,
 Take the vow from a good
 And well-qualified spiritual teacher.

སྡོམ་པའི་ཚོ་ག་ལ་མཁས་དང་།
 བདག་ཉིད་གང་ཞིག་སྡོམ་ལ་གནས།
 སྡོམ་པ་འབོག་བཟོད་སྦྱིང་རྗེར་ལྡན།
 ལྷ་མ་བཟང་པོར་ཤེས་པར་བྱ། 23 །

23 Understand that a good spiritual teacher
 Is one skilled in the vow ceremony,
 Who lives by the vow and has
 The confidence and compassion to bestow it.

ཡོད་པ་སྐྱེ་བ་རིགས་མིན་ཏེ
 མེད་པའང་ནམ་མཁའི་མེ་ཏོག་བཞིན།
 ཉེས་པ་གཉིས་ཀར་ཐལ་འགྱུར་ཕྱིར།
 གཉིས་ཀ་དག་གྲང་འགྱུར་བ་མིན། 24 །

48 Something existent cannot be produced,
 Nor something non-existent, like a sky flower.
 These errors are both absurd and thus
 Both of the [other] two will not occur either.

དངོས་པོ་རང་ལས་མི་སྐྱེ་ཞིང་།
 བཞན་དང་གཉིས་ཀ་ལས་གྲང་མིན།
 ལྷ་མེད་ལས་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར།
 རོ་བོ་ཉིད་གྲིས་རང་བཞིན་མེད། 25 །

49 A thing is not produced from itself,
 Nor from another, also not from both,
 Nor causelessly either, thus it does not
 Exist inherently by way of its own entity.

ཐབས་གོམས་དབང་གིས་བདག་ཉིད་གྱིས།
 གང་ཞིག་ཤེས་རབ་རྣམ་བསྐྱོམ་པ།
 དེས་ནི་བྱང་ཚུབ་སྐྱུར་དུ་ཐོབ།
 བདག་མིད་གཅིག་ཕུ་བསྐྱོམས་པས་མིན། ༤༦ །

46 Whoever, under the influence of familiarity
 With skillful means, cultivates wisdom
 Will quickly attain enlightenment—
 Not just by meditating on selflessness.

ཕུང་པོ་ཁམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་རྣམས།
 སྐྱེ་བ་མིད་པར་རྟོགས་གྱུར་པའི།
 རང་བཞིན་སྟོང་ཉིད་ཤེས་པ་ནི།
 ཤེས་རབ་ཅེས་ནི་ཡོངས་སུ་བཤད། ༤༧ །

47 Understanding emptiness of inherent existence
 Through realizing that the aggregates, constituents
 And sources are not produced
 Is described as wisdom.

དེ་ལ་འབད་པས་འདི་འདྲ་བའི།
 གལ་ཏེ་གྲུ་མ་མ་རྟེན་ན།
 དེ་ལས་གཞན་སྟོམ་ནོད་པ་ཡི།
 ཚོ་ག་ཡང་དག་བཤད་པར་བྱ། ༢༤ །

24 However, in case you try but cannot
 Find such a spiritual teacher,
 I shall explain another
 Correct procedure for taking the vow.

དེ་ལ་སྟོན་ཚེ་འཇམ་པའི་དཔལ།
 ཨ་ལྷར་རྒྱུར་གྱུར་པ་ཡིས།
 ཇི་ལྟར་བྱང་ཚུབ་བྱགས་བསྐྱེད་པ།
 འཇམ་དཔལ་གྱི་ནི་སངས་རྒྱས་ཞིང་།
 རྒྱན་གྱི་མདོ་ལས་བཤད་པ་ལྟར།
 དེ་བཞིན་འདིར་ནི་རབ་གསལ་གྱི། ༢༥ །

25 I shall write here very clearly, as explained
 In the *Ornament of Manjushri's Buddha Land Sutra*,
 How, long ago, when Manjushri was Ambaraja,
 He aroused the intention to become enlightened.

མགོན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱན་ལྗང་།
 རྗེ་གསུམ་པའི་བྱང་རྒྱུ་སེམས་བསྐྱེད་ཅིང་།
 འགོ་བ་ཐམས་ཅད་མགོན་ཏུ་གཉིད།
 དེ་དག་འཁོར་བ་ལས་བསྐྱོལ་ལོ། ༢༦ །

26 “In the presence of the protectors,
 I arouse the intention to gain full enlightenment.
 I invite all beings as my guests
 And shall free them from cyclic existence.

གཞོན་སེམས་ཁྲོ་བའི་སེམས་ཉིད་དང་།
 སེར་སྣང་དང་ནི་སྤྲུག་དོག་ཉིད།
 དེང་ནས་བཟུང་སྟེ་བྱང་རྒྱུ་མཚོགས།
 ཐོབ་ཀྱི་བར་དུ་མི་བྱུང་། ༢༧ །

27 “From this moment onwards
 Until I attain enlightenment,
 I shall not harbor harmful thoughts,
 Anger, avarice or envy.

ཤེས་རབ་གང་དང་ཐབས་གང་ཞེས།
 ཐེ་ཚོམ་དག་ནི་སྤང་བྱུང་གི་ཡིད།
 ཐབས་རྣམས་དང་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི།
 ཡང་དག་དབྱེ་བ་གསལ་བར་བྱ། ༢༨ །

44 To eliminate doubts concerning
 What is wisdom and what skillful means,
 I shall make clear the difference
 Between skillful means and wisdom.

ཤེས་རབ་མ་རྩོལ་གྱི་སྤྱང་ས་པའི།
 སྤྱིན་པའི་མ་རྩོལ་གྱི་ལ་སོགས།
 དགོ་བའི་ཚོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་དག།
 རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཐབས་སུ་བཤད། ༢༩ །

45 Apart from the perfection of wisdom,
 All virtuous practices such as
 The perfection of giving are described
 As skillful means by the Victorious Ones.

དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱ་ཡི།
 སྐྱིབ་པ་མ་ལུས་སྤང་བའི་ཕྱིར།
 ཤེས་རབ་པ་རོལ་ཕྱིན་རྣལ་འབྱོར།
 ཉལ་ཏུ་ཐབས་བཅས་བསྐྱོམ་པར་བྱ། ། ༤༢ །

42 Thus, to eliminate all obstructions
 To liberation and omniscience,
 The practitioner should continually cultivate
 The perfection of wisdom with skillful means.

ཐབས་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་དང་།
 ཤེས་རབ་བྲལ་བའི་ཐབས་དག་ཀྱང་།
 གང་ཕྱིར་འཆིང་བ་ཞེས་གསུངས་པ།
 དེ་ཕྱིར་གཉིས་ཀ་སྤང་མི་བྱ། ། ༤༣ །

43 Wisdom without skillful means
 And skillful means, too, without wisdom
 Are referred to as bondage.
 Therefore do not give up either.

ཚངས་པར་སྦྱོང་པ་སྤྱད་བྱ་ཞིང་།
 སྤྲིག་དང་འདོད་པ་སྤང་བར་བྱ།
 རྩལ་བྲིམས་སྦྱོམ་པ་ལ་དགའ་བས།
 སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་བསྐྱབ་པར་བྱ། ། ༢༨ །

28 "I shall cultivate pure conduct,
 Give up wrong-doing and desire
 And with joy in the vow of discipline
 Train myself to follow the Buddhas.

བདག་ཉིད་སྤྱུར་བའི་རྩལ་གྱིས་ནི།
 བྱང་རྩལ་ཐོབ་པར་མི་སྦྱོ་ཞིང་།
 སེམས་ཅན་གཅིག་གི་རྩུ་ཡིས་ནི།
 ཕྱི་མའི་སུ་མཐར་གནས་པར་བགྱི། ། ༢༩ །

29 "I shall not be eager to reach
 Enlightenment in the quickest way,
 But shall stay behind till the very end,
 For the sake of a single being.

ཚད་མེད་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་པའི།
 ཞིང་དག་རྣམ་པར་སྦྱང་བར་བྱ།
 མིང་རྣམ་བཟུང་བ་བྱས་པ་དང་།
 ཕྱོགས་བཅུ་དག་ཏུ་རྣམ་པར་གནས། 30 །

30 "I shall purify limitless
 Inconceivable lands
 And remain in the ten directions
 For all those who call my name.

བདག་གིས་ལུས་དང་ངག་གི་ལས།
 ཐམས་ཅད་དུ་ནི་དག་པར་བྱ།
 ཡིད་གྱི་ལས་ཀྱང་དག་བྱ་སྟེ།
 མི་དགའི་ལས་རྣམས་མི་བྱའོ། 31 །

31 "I shall purify all my bodily
 And my verbal forms of activity.
 My mental activities, too, I shall purify
 And do nothing that is non-virtuous."

དེ་སྲིད་ཉིང་འཛོལ་ཚོགས་ལེན་ལས།
 གསུངས་པའི་ཡན་ལག་ལ་ལེགས་གནས།
 དམིགས་པ་གང་རུང་གཅིག་ལ་ཡང་།
 ཡིད་ནི་དགོ་ལ་གཞག་པར་བྱ། 30 །

40 Thus maintaining well the conditions mentioned
 In the *Collection for Meditative Stabilization Chapter*,
 Place the mind on any one
 Virtuous focal object.

རྣལ་འབྱོར་ཞི་གནས་གྲུབ་སྐྱུར་ན།
 མངོན་ཤེས་དག་ཀྱང་འགྲུབ་པར་འགྱུར།
 ཤེས་རབ་པ་ལོ་སྤྱིན་སྦྱོར་དང་།
 བྲལ་བས་སྦྱིབ་པ་ཟད་མི་འགྱུར། 31 །

41 When the practitioner has gained calm abiding,
 Higher perception will also be gained,
 But without practice of the perfection of wisdom,
 The obstructions will not come to an end.

ཞི་གནས་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པས།
 མངོན་ཤེས་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་བས།
 དེ་སྤྱིར་ཞི་གནས་བསྐྱབ་པའི་སྤྱིར།
 ཡང་ནས་ཡང་དུ་འབད་པར་གྱ། 38 །

38 Without the attainment of calm abiding,
 Higher perception will not occur.
 Therefore make repeated effort
 To accomplish calm abiding.

ཞི་གནས་ཡན་ལག་རྣམས་ཉམས་པས།
 རབ་ཏུ་འབད་དེ་བསྐྱོམས་བྱས་གྲང་།
 ལེ་ནི་སྟོང་ཕྱག་དག་གིས་གྲང་།
 ཉིང་འཛིན་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་རོ། 39 །

39 While the conditions for calm abiding
 Are incomplete, meditative stabilization
 Will not be accomplished, even if one meditates
 Strenuously for thousands of years.

རང་གི་ལུས་ངག་སེམས་ནི་རྣམ་དག་རྒྱ།
 འཇུག་པའི་སེམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་སྡོམ་གནས་པ།
 རྩལ་ཁྲིམས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་ལེགས་བསྐྱབས་པས།
 རྩལ་ཁྲིམས་བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལ་གྲུས་ཆེར་འགྱུར། 32 །

32 When those observing the vow
 Of the active altruistic intention have trained well
 In the three forms of discipline, their respect
 For these three forms of discipline grows,
 Which causes purity of body, speech and mind.

དེ་བས་རྣམ་དག་རྫོགས་བྱང་ཚུབ།
 སེམས་དཔའི་སྡོམ་པའི་སྡོམ་དག་ནི།
 འབད་པར་བྱས་པས་རྫོགས་བྱང་ཚུབ།
 ཚོགས་ནི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འགྱུར། 33 །

33 Therefore, through effort in the vow made
 By Bodhisattvas for pure, full enlightenment,
 The collections for complete enlightenment
 Will be thoroughly accomplished.

བསོད་ནམས་ཡི་ཤེས་རང་བཞིན་གྱི།
 ཚོགས་ནི་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ཡི།
 རྒྱ་ནི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་དག།
 མངོན་ཤེས་བསྐྱེད་པ་ཉིད་དུ་བཞིན། ༣༥ །

34 All Buddhas say the cause for the completion
 Of the collections, whose nature is
 Merit and exalted wisdom,
 Is the development of higher perception.

རི་ལྟར་འདབ་གཤོག་མ་རྒྱས་པའི།
 བྱ་ནི་མཁའ་ལ་འཕུར་མི་རུས།
 དེ་བཞིན་མངོན་ཤེས་སྟོབས་བྲལ་བས།
 སེམས་ཅན་དོན་བྱེད་རུས་པ་མིན། ༣༥ །

35 Just as a bird with undeveloped
 Wings cannot fly in the sky,
 Those without the power of higher perception
 Cannot work for the good of living beings.

མངོན་ཤེས་ལྡན་པས་ཉིན་མཚན་གྱི།
 བསོད་ནམས་དག་ནི་གང་ཡིན་ཏེ།
 མངོན་ཤེས་དག་དང་བྲལ་གྱུར་ལ།
 རྒྱ་བ་བརྒྱར་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན། ༣༦ །

36 The merit gained in a single day
 By those who possess higher perception
 Cannot be gained even in a hundred lifetimes
 By one without such higher perception.

སྐྱུར་དུ་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཚོགས།
 ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་འདོད་གྱུར་པ།
 དེས་ནི་འབད་པས་མངོན་ཤེས་དག།
 འགྲུབ་པར་འགྱུར་གྱི་ལེ་ལོས་མིན། ༣༧ །

37 Those who want swiftly to complete
 The collections for full enlightenment
 Will accomplish higher perception
 Through effort, not through laziness.